

ฉัน เธอ และเขา

สาระสำคัญ

การเลือกปฏิบัติโดยใช้ ‘ เพศ ‘ แบ่งแยก เป็นผลจากมายาคติหรือการตีตราบุคคลหนึ่งๆ (STEREOTYPE) รวมทั้งอคติทางเพศต่อบุคคลและจากที่สังคมตั้งกรอบไว้

จุดประสงค์

๑. อธิบายความแตกต่างของแต่ละแนวคิดในการจำแนก ‘ เพศ ‘
๒. ระบุผลกระทบของอคติทางเพศที่มีต่อการตัดสินคุณค่าของมนุษย์
๓. บอกวิธีแสดงออกที่เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน และไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ

อุปกรณ์ และสื่อ

๑. กระดาษฟลิปชาร์ต กระดาษขาว ปากกาเคมี
๒. ป้ายกระดาษข้อความ ‘ เห็นด้วย ’ ‘ ไม่เห็นด้วย ’ ‘ ไม่แน่ใจ ’

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

๑. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่า เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในเรื่องการกำหนดเพศด้วยมุมมองที่หลากหลาย เข้าถึงผลกระทบของอคติทางเพศ และได้เรียนรู้การแสดงออกอย่างเคารพให้เกียรติต่อเพื่อนต่างเพศโดยไม่นำความแตกต่างทางเพศมาเป็นเครื่องตัดสินคุณค่าความเป็นมนุษย์ (๕ นาที)

๒. ผู้ดำเนินกิจกรรมติดป้ายข้อความ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ตามมุมห้อง และจัดพื้นที่ให้ผู้เรียนสามารถเลือกขึ้นเป็นกลุ่มตามบริเวณที่ติดป้ายได้ และอธิบายว่าจะมีข้อความให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น โดยที่ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขอให้ทุกคนเลือกตอบตามความคิดหรือความรู้สึกของตนเอง จะได้ทำให้เราเรียนรู้จากกันและกัน

๓. ผู้ดำเนินกิจกรรมอ่านคำถามที่ละข้อ และให้ผู้เรียนเลือกยืนตามป้ายที่ตรงกับความคิดเห็นของตนเอง

ก. ฉันจะสนับสนุนเพื่อนให้กล้าเปิดเผยตัวตนทางเพศให้คนอื่นรู้ มากกว่าปิดบังไว้

ข. หลังจากเพื่อนสนิทเปิดเผยว่าเขารักเพศเดียวกัน ฉันคงทำตัวสนิทสนมอย่างเดิมไม่ได้

ค. ฉันมักร่วมวงหัวเราะด้วย ถ้ามีใครเล่าเรื่องตลกของตุ๊ด หรือกะเทย

ง. ฉันคิดว่าสื่อต่างๆ สะท้อนบุคลิกลักษณะของคนรักต่างเพศได้ใกล้เคียงความจริง

จ. ฉันจะเลือกประธานนักเรียนโดยไม่สนใจว่าเขาเป็นผู้หญิง ผู้ชาย เกย์หรือเลสเบี้ยน

ฉ. ฉันยอมรับได้ถ้าพี่หรือน้องของฉันเลือกใช้ชีวิตคู่กับเพศเดียวกัน

๔. เมื่อผู้เรียนเลือกคำตอบโดยไปยืนรวมกันตรงป้ายแล้ว ให้แต่ละกลุ่มคุยกันถึงเหตุผลที่เลือกคำตอบนั้น แล้วส่งตัวแทนมโนสรุปให้กลุ่มใหญ่ฟัง โดยผู้ดำเนินกิจกรรมช่วยรักษาเวลาและดูแลให้แต่ละกลุ่มได้รับฟังจากกันและกัน ไม่ควรใช้เวลาเกิน ๘ นาทีต่อข้อ

๕. เมื่อถามครบทุกข้อ ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนแลกเปลี่ยน โดยใช้คำถามนี้

คำถามชวนคิด

- การเป็นคนที่มีรสนิยมทางเพศที่หลากหลาย เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี หรือรักสองเพศ ฯลฯ ในสังคมไทย ได้รับการยอมรับมากน้อยเพียงใด
- เพราะเหตุใด บุคคลที่มีความสามารถหลากหลายทางเพศ เช่น เกย์ กะเทย ทอม ดี หรือรักสองเพศ ฯลฯ จึงมักถูกล้อเลียนหรือถูกมองว่าเป็นเรื่องผิดปกติ ในเมื่อเรารู้จักผู้คนเหล่านี้ที่เป็นคนใกล้ชิดตัวเรา หรือที่เราได้พบเห็นโดยทั่วไปในสังคมอยู่แล้ว
- คุณความเป็นมนุษย์ เกี่ยวข้องกับการมีรสนิยมทางเพศแบบใดหรือไม่ อย่างไร ช่วยให้เหตุผลประกอบด้วย
- หากเราเป็นคนรักเพศเดียวกัน หรือรักสองเพศ เราต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อเราอย่างไร

๖. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปเพิ่มเติม เรื่องแนวคิดในการจำแนกเพศ อิทธิพลของสังคมที่มีต่อการจำแนกตัวตนทางเพศ ตามประเด็นดังนี้

- การจำแนกเพศชายเป็นเพศหญิงได้รับอิทธิพลจากทางชีววิทยาเป็นด้านหลัก ทำให้เกิดความเชื่อว่ามีเพียงสองเพศโดยแบ่งตามอวัยวะสืบพันธุ์ การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ในปัจจุบันชี้ให้เห็นความหลากหลายของเพศ จากการค้นพบว่าโครโมโซมเพศมีการจัดได้หลายแบบ มากกว่า xx , x y

- การจำแนกเพศตามความดึงดูดใจต่อเพศใดเพศหนึ่ง แบ่งเพศออกเป็น กลุ่มรักต่างเพศ (heterosexual) กลุ่มรักเพศเดียวกัน (homosexual) ซึ่งมีทั้ง ชายรักชาย และหญิงรักหญิง และกลุ่มรักสองเพศ (bisexual)

- การแบ่งเพศทางสังคม เป็นการแบ่งตามบทบาททางเพศที่สังคมกำหนดขึ้นเป็นความคาดหวัง ซึ่งอาจแตกต่างกันในแต่ละสังคมวัฒนธรรม และอาจเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยได้ ตามเงื่อนไขภายนอก เช่น ชายต้องเป็นผู้หารายได้ หญิงเป็นผู้รับผิดชอบงานบ้าน เป็นต้น

- การที่สังคมส่วนใหญ่เชื่อว่า มีเพียงเพศชาย และเพศหญิงในสังคมเท่านั้น กรอบความคิดของส่วนใหญ่จึงเห็นว่าการมีรสนิยมทางเพศที่ปกติ คือ รักต่างเพศ (heterosexism) กรอบดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดอคติต่อคนที่ มีรสนิยมทางเพศแบบอื่นๆ ที่หลากหลายแตกต่างจากที่คนส่วนใหญ่คิดหรือเชื่อ และทำให้เขาไม่สะดวกใจที่จะทำตามปกติหรือตามที่เขาเป็นอยู่ รวมทั้งไม่กล้าที่จะแสดงตัวตนทางเพศให้แม่แต่คนใกล้ชิดรู้ เพราะเกรงว่าจะยอมรับไม่ได้

- แม้คนเราจะต่างกันไม่ว่าตามเพศสรีระหรือตามรสนิยมทางเพศ แต่ความแตกต่างไม่ได้เป็นสิ่งที่กำหนดเพศใดดีกว่าเพศใด เพียงความแตกต่างตามธรรมชาติเหมือนสีสันทันที่หลากหลาย ต่างสวยงามเฉพาะตัวหรือตามที่แต่ละคนชอบ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าสีใดได้ดีกว่าสีใด

- เราจึงควรมองคุณค่าของคนจากการกระทำมากกว่าเพศ ไม่ว่าเราจะเป็นหญิง ชาย รักชอบคนต่างเพศ เพศเดียวกัน หรือรักทั้งสองเพศ แต่ละคนล้วนมีบุคลิกภาพเฉพาะตัวและสามารถ พัฒนาศักยภาพของตนเองได้ หากคนใกล้ชิดและสังคมเข้าใจ และเปิดโอกาสให้อย่างเท่าเทียม

- การเห็นคุณค่าของตัวเอง เคารพและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล มองข้อดีและความสามาของผู้อื่น โดยไม่นำความแตกต่างทางเพศมาล้อเลียน พุดลับหลัง นินทาว่าร้าย หรือปิดกั้น โอกาสของคนอื่นที่ต่างจากเรา คุณลักษณะ เหล่านี้จะทำให้เราสามารถมีความสัมพันธ์กับคนอื่นอย่างสร้างสรรค์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

อาจมีผู้เรียนในห้องที่มีความหลากหลายทางเพศ หรือกำลังค้นคว้าหารสนิยมทางเพศของตนเองอยู่ จนถูกเพื่อนล้อเลียนขณะร่วมกิจกรรมนี้ ผู้ดำเนินกิจกรรมจึงควรใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนนั้นๆ พร้อมสร้างบรรยากาศและทบทวนกติกา

การวัดและประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายแลกเปลี่ยน

คำถามท้ายบท

เห็นด้วยหรือไม่ที่ใช้คำว่า “เบี่ยงเบนทางเพศ” กับคนรักเพศเดียวกัน เพราะอะไร

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

ความเข้าใจผิดบางประการเรื่องรักเพศเดียวกัน

นายแพทย์ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าใจผิดที่คนทั่วไปมักมีต่อผู้ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน โดยใช้ให้เห็นว่าในประวัติศาสตร์มนุษยชาติ เราเคยจัดแบ่งกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่าเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติ

“ตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๕๖๐ เป็นต้นมา เรื่องเหล่านี้ไม่ปรากฏอยู่ในองค์ความรู้ทางสากลอีกต่อไป เพราะสมาคมจิตแพทย์ของสหรัฐอเมริกาได้ลงมติและประกาศว่ารักร่วมเพศไม่ใช่ความผิดปกติทางจิตใจถ้าท่านอ่านหนังสือเล่มไหนบอกว่ารักร่วมเพศเป็นเรื่องผิดปกติ แสดงว่าคนเขียนหนังสือเล่มนั้นต้องมีความหมายอยู่สองอย่างคือหนึ่ง เขาไม่ได้ติดตามข้อมูลความรู้เลย สอง เขามีอคติอย่างรุนแรง” โดยแบ่งความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันที่เกิดขึ้นในสังคมเป็น ๖ ข้อ ดังนี้

๑. เข้าใจผิดว่ารักเพศเดียวกันเป็นวิปริตทางเพศ

ในความเป็นจริง ความหมายของคำว่าวิปริตทางเพศ หมายถึงคนที่ได้มาซึ่งความสุขและความพึงพอใจทางเพศด้วยวิธีการที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น ถ้ามอง ชอบโชว์อวัยวะ ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก หรือมีเพศสัมพันธ์โดยทำร้ายคู่ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อดูความหมายของวิปริตทางเพศ ไม่ใช่ปัญหาของคนรักเพศเดียวกันเท่านั้น

๒. เข้าใจผิดว่าคนรักเพศเดียวกันต้องมีอารมณ์รุนแรง ก้าวร้าว ปากจัด

ในการรับรู้ทางสังคม ความเข้าใจผิดนี้น่าจะมีสาเหตุจากการจดจำบุคลิกลักษณะตัวละครจากละครโทรทัศน์ ในเชิงวิชาการความเข้าใจผิดนี้มักมาจากการศึกษาวิจัยที่มีอคติ เช่นการศึกษาจากผู้ที่มาขอคำปรึกษาจากจิตแพทย์ ซึ่งแน่นอนว่าผู้ที่มาขอรับคำปรึกษาจากจิตแพทย์เป็นกลุ่มคนที่มีความคับข้องใจอยู่แล้ว จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นตัวแทนกลุ่มประชากรได้ แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพพบว่าเรื่องนี้ไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด เราไม่อาจบอกได้ว่าบุคลิกภาพของคนแบบใดแปรปรวนมากกว่า เพราะคนก้าวร้าวมีทั้งที่เป็นคนรักเพศเดียวกันและรักต่างเพศ

๓. เข้าใจผิดว่าคนรักกันเพศเดียวกันต้องแสดงพฤติกรรมออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน

พฤติกรรมรักเพศเดียวกัน ถือเป็นพฤติกรรมส่วนตัวของคนเรา ซึ่งบางคนอาจจะแสดงออกมาว่าก้าวหรือกระตุงกระตึ่ง แต่ก็มีคนรักเพศเดียวกันจำนวนมากที่แสดงพฤติกรรมภายนอกตามแผนของสังคม

๔. เข้าใจผิด (ทางดี) ว่าคนรักเพศเดียวกันต้องมีลักษณะพิเศษกัน เช่นมีอารมณ์ละเมียด ละไม เก่ง ฉลาด ผิดปรกติ

มีคนรักเพศเดียวกันจำนวนมากที่เป็นคนธรรมดา มีความสามารถไม่ต่างจากคนรักต่างเพศ

๕. เข้าใจผิดว่าการแสดงออกวิงวอนว่าเป็นพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน เช่นห้าว กระตุงกระตึ่ง จะทำให้เกิดการลอกเลียนแบบโดยเฉพาะในเด็ก

ในทางจิตวิทยา เป็นไปไม่ได้ที่คนเราจะโน้มเอียงไปทางความเป็นชาย หรือเป็นหญิงตามพฤติกรรมที่เห็นจากคนอื่นเพราะความเป็นชายเป็นหญิงจะถูกกลบหลักตั้งแต่วัยสามขวบห้าขวบ ดังนั้นความกลัวว่าเด็กดูละครทีวีที่มีกะเทยแสดงแล้วจะทำให้เด็กกลายเป็นกะเทยตามไปด้วยนั้นไม่เป็นความจริง เช่นเดียวกับครูที่เป็นกะเทยแล้วเด็กรักเรียนจะเลียนแบบตามก็เป็นเพียงความกลัว

๖. เข้าใจผิดว่าการยอมรับคนรักเพศเดียวกันหมายถึงการสนับสนุนให้เกิดการรักเพศเดียวกัน

หากเรายอมรับความคนพิการ หมายความว่าเราต้องกลายเป็นคนพิการกันไปหมดหรือไม่หากเรายอมรับผู้ติดเชื้อเอชไอวี เราจะต้องติดเชื้อไปหมดหรือไม่ ยอมรับเป็นไปไม่ได้ แต่การยอมรับคือการเคารพในตัวบุคคล การมีชีวิตรอยู่อย่างเคารพซึ่งกันและกัน ไม่ได้หมายความว่าเป็นการสนับสนุนให้คนอื่นเป็นตาม ตรงข้ามการยอมรับทำให้ไม่เกิดการชอนเร้น เมื่อได้รับการยอมรับคนเหล่านี้จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่สร้างปัญหาทางสังคม

นายแพทย์ยังยุทธย้ำถึงความเข้าใจผิดเกี่ยวกับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันของคนในสังคมว่าส่งผลให้เกิดการรังเกียจคนรักเพศเดียวกัน และจะทำให้คนกลุ่มนี้ต้องขังตัวเอง รู้สึกด้อยศักดิ์ศรีและไร้คุณค่า จึงเกิดความเลียดการพยายามทำลายชีวิตตนเอง การมีชีวิตคู่ที่ไม่ยั่งยืน และการติดสารเสพติด ดังนั้น หากคนในสังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกัน ย่อมส่งผลให้ปัญหาสังคมลดลงตามไปด้วยอย่างแน่นอน

วิถีทางเพศ กับคำถามและคำตอบเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกัน

วิถีทางเพศ (sexual orientation) คืออะไร ?

วิถีทางเพศ คือ ความรู้สึกทางอารมณ์ ความรู้สึกเสนาหา รักใคร่ หรือรู้สึกติดเนื้อต้องใจต่อบุคคลหนึ่งที่กำลังอยู่อย่างต่อเนื่อง วิถีทางเพศสามารถแยกออกจากองค์ประกอบอื่นๆ ของระบบความหมายความเชื่อเรื่องเพศ (sexuality) ได้ไม่ยาก โดยองค์ประกอบ ของระบบความหมายความเชื่อเรื่องเพศอื่นๆ ได้แก่เพศสรีระ หรือเพศที่ถูกกำหนดโดยปัจจัยทางชีววิทยา ความเป็นตัวตนในความเป็นผู้หญิงผู้ชาย (ความรู้สึกในใจว่าตนเองเป็นผู้ชาย หรือผู้หญิง) และบทบาทความเป็นผู้หญิงผู้ชายทางสังคม (social gender role) รวมไปถึงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของพฤติกรรมการแสดงออก ถึงความเป็นหญิง ความเป็นชาย

วิถีทางเพศดำรงอยู่ในสิ่งที่เรียกว่าเป็นความต่อเนื่อง จากปลายด้าน ของความเป็นคนรักเพศเดียวกันอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ไปสู่ปลายด้านของความเป็นคนรักต่างเพศที่ไม่เปลี่ยนแปลง โดยมีรูปแบบความหลากหลายของการมีความสัมพันธ์ แบบรักได้ทั้งสองเพศอยู่ท่ามกลางปลายสองด้านนี้บุคคลที่รักได้ทั้งสองเพศสามารถจะมีประสบการณ์ทางเพศ และความรู้สึกเสนาหา และรู้สึกดึงดูดได้จากบุคคลทั้งสองเพศ คือทั้งเพศเดียวกันกับตนเอง และเพศตรงข้าม

บุคคลที่มีวิถีทางเพศเป็นคนรักเพศกัน บางครั้งถูกเรียก เกย์ (เป็นคำที่ใช้ได้กับทั้งเพศชายและเพศหญิง) หรือสำหรับหญิงจะเรียกว่าเลสเบียน(ใช้กับผู้หญิงเท่านั้น) วิถีทางเพศแตกต่างจากพฤติกรรมทางเพศ(Sexual Behavior) เพราะวิถีทางเพศ หมายถึงความรู้สึกนึกคิดว่าตัวเองเป็นใคร ซึ่งคนเราแต่ละคนอาจมีพฤติกรรมในการแสดงความรู้สึกนั้นออกมาหรือไม่ก็ได้

วิถีทางเพศที่รู้จักกันโดยทั่วไปแบ่งเป็นสามประเภทคือ

- 1.รักเพศเดียวกัน (Homosexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศเดียวกัน
- 2.รักต่างเพศ (Heterosexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนเพศตรงข้าม
- 3.รักสองเพศ (Bisexual) คือ ความรู้สึกดึงดูดสนใจคนที่^{มี}เพศเดียวกันกับตน และคนที่^{มี}ต่างเพศกับตน

ทำไมคนเราถึงมีวิถีทางเพศที่แตกต่างกัน?

มีทฤษฎีหลายทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุที่มาของการเกิดวิถีทางเพศ นักวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่ในปัจจุบันเชื่อว่า วิถีทางเพศนั้นน่าจะเป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม กระบวนการรับรู้ และปัจจัยทางด้านชีวภาพ วิถีทางเพศของคนส่วนใหญ่มักก่อตัวขึ้นตั้งแต่ในวัยเยาว์ เมื่อเรารู้ว่ามีหลักฐานจำนวนมากที่เสนอว่าปัจจัยทางด้านชีววิทยา รวมทั้งพันธุกรรม หรือปัจจัยทางฮอร์โมนมีบทบาทสำคัญมากต่อเรื่องเพศของคน ซึ่งเหตุปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ อาจแตกต่างกันไปสำหรับคนแต่ละคนด้วย

การบำบัดรักษาสามารถเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศ ได้หรือไม่?

ไม่ได้ แม้ว่าคนรักเพศเดียวกันจำนวนมากจะมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ และมีความสุขแต่บางคน(รวมทั้งบุคคลรักสองเพศบางคนด้วย)ก็ยังคงแสวงหาหนทางที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศของตนเองด้วยการบำบัดรักษา บางครั้งความกดดันที่พวกเขาได้รับก็มาจากอิทธิพลของสมาชิกในครอบครัว กลุ่มทางศาสนาที่พยายามจะเปลี่ยนแปลงพวกเขา ความเป็นจริงก็คือการรักเพศเดียวกันไม่ใช่ความเจ็บป่วย จึงไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ชายรักชาย หญิงรักหญิง และคนรักสองเพศทุกคนที่ต้องการความช่วยเหลือจากบุคลากรด้านสุขภาพจิตในการที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีทางเพศของพวกเขา บางคนอาจมองหาความช่วยเหลือจากนักวิชาชีพด้านจิตวิทยาในกระบวนการเปิดเผยความเป็นตัวตนของตนเอง หรือเพื่อหาวิธีการที่จะจัดการกับอคติ แต่พวกเขาส่วนใหญ่ไปพบนักวิชาชีพด้านจิตวิทยาด้วยเหตุผล และปัญหาชีวิตแบบเดียวกันกับคนที่รักต่างเพศไปพบนักวิชาชีพด้านจิตวิทยา

อะไรคือสิ่งที่เรียกว่า“การบำบัดรักษาแบบประเพณีเดิม”?

นักจิตวิทยาบำบัดผู้เคยมีประสบการณ์ในการรักษาแบบที่เรียกว่า“การรักษาแบบประเพณีของพวกเขาเดิม”รายงานว่าพวกเขาสามารถเปลี่ยนวิถีทางเพศจากการเป็นคนรักเพศเดียวกันไปสู่การเป็นคนรักต่างเพศได้ อย่างไรก็ตามเมื่อตรวจสอบรายงานเหล่านั้นอย่างละเอียดแล้ว พบว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่จัดว่าน่าสงสัยในคำกล่าวอ้างของพวกเขาเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น คำกล่าวอ้างหลายอันมาจากองค์กรซึ่งมีมุมมองเชิงอุดมคติที่ประณามการรักเพศเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นหลักฐานทางเอกสารที่รองรับคำกล่าวอ้างของพวกเขาอ่อนมาก ตัวอย่างเช่น ไม่ได้มีการติดตามผลของการรักษา หรือไม่มีรายงานถึงสภาพของปัญหานอกเวลาการทำงานอย่างซึ่งจะเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบยืนยันผล

สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกาได้คำนึงถึงการให้การรักษาในลักษณะนี้ว่าจะมีแนวโน้มที่เป็นผลร้ายต่อคนไข้ได้ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗(พ.ศ.๒๕๔๐)สภากรรมการของตัวแทนจากสมาคมได้ออกผลการพิจารณาซึ่งยืนยันว่ามีการรักษาซึ่งมีความเกลียดกลัวคนรักเพศเดียวกัน และเป็นการละเมิดสิทธิของคนไข้ที่จะได้รับการรักษาโดยปราศจากอคติ และคนไข้สามารถกำหนดแนวทางการรักษาได้บุคคลใดก็ตามที่เข้ามารับการรักษาและจะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องวิถีทางเพศ มีสิทธิที่จะคาดหวังว่าการรักษานั้นจะต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นกลางปราศจากซึ่งอคติทางสังคมใดๆ

การรักเพศเดียวกันเป็นอาการป่วยทางจิตหรือเป็นปัญหาทางอารมณ์ ใช่หรือไม่?

ไม่ใช่ นักจิตวิทยา นักสุขวิทยาจิต และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพจิต เห็นตรงกันว่า การรักเพศเดียวกันไม่ใช่ความเจ็บป่วย ความผิดปกติ หรือเป็นปัญหาทางอารมณ์ เป็นเวลานานกว่า ๓๕ ปีมาแล้วที่มีรายงานวิจัยแนววัตถุวิสัย (Objective Scientific Research) หรืองานที่ยึดหลักฐานข้อเท็จจริงภายนอกซึ่งชี้ให้เห็นว่า การรักเพศเดียวกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับความคิดปกติทางจิต ทางอารมณ์ หรือเป็นปัญหาสังคมแต่อย่างใด

ครั้งหนึ่ง การรักเพศเดียวกัน(Homosexuality)ถูกเข้าใจผิดว่าเป็นอาการป่วยทางจิต เนื่องจากในสมัยก่อนการศึกษาเรื่องชายรักชาย หญิงรักหญิง และบุคคลรักสองเพศมักจะได้อาศัยข้อมูลเฉพาะจากคนที่มารับการรักษา ข้อสรุปที่ได้มาจึงเป็นข้อสรุปที่มีอคติต่อคนกลุ่มนี้ และเมื่อนักวิจัยได้มีโอกาสศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเพศและเลสเบียนในกลุ่มที่ไม่ได้ต้องการบำบัดรักษาจึงพบว่า ความคิดในประเด็นเรื่องการเป็นคนรักเพศเดียวกันว่าเป็นความป่วยไข้ทางจิตนั้นเป็นความเข้าใจที่ถูกต้อง

ในปี ค.ศ.๑๙๗๓(หรือ พ.ศ.๒๕๑๖)สมาคมสุขวิทยาจิตแห่งอเมริกา(American Psychiatric Association) ได้ออกมายืนยันผลการวิจัยใหม่ๆ และสนับสนุนให้ถอดถอนคำว่าhomosexualityออกจากคู่มือการรักษาอาการป่วยทางจิตอย่างเป็นทางการ และในปี ค.ศ.๑๙๗๕(หรือ พ.ศ.๒๕๑๘)สมาคมจิตวิทยาแห่งอเมริกา(The American Psychiatric Association) ได้ลงมติสนับสนุนด้วยเช่นเดียวกันและนับเป็นเวลามากกว่า ๒๕ ปีมาแล้วที่สองสมาคมนี้ได้ผลักดันให้บุคลากรทางด้านสุขภาพจิตทั้งหลายช่วยกันลบเลือนความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน หรือการที่บุคคลรักเพศเดียวกันถูกตีตราว่าเป็นความป่วยไข้ทางจิตออกจากความคิดของคนทั่วไป

ชายรักชาย และหญิงรักหญิง สามารถเป็นพ่อแม่ที่ดีได้หรือไม่?

คำตอบคือได้ ผลการศึกษาวิจัยหลายชิ้น ทดลองเปรียบเทียบกลุ่มเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองที่เป็นคนรักเพศเดียวกัน กับกลุ่มเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยผู้ปกครองซึ่งเป็นคนรักต่างเพศพบว่าเด็กสองกลุ่มไม่ได้มีการพัฒนาการที่แตกต่างกันแต่อย่างใด ทั้งทางด้านสติปัญญา การปรับตัวทางอารมณ์ การปรับตัวทาง

สังคม และการปรับตัวเข้ากับกลุ่มเพื่อน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรตระหนักว่าวิถีทางเพศของพ่อแม่ผู้ปกครอง ไม่ได้เป็นสิ่งที่กำหนดวิถีทางเพศของลูกๆของพวกเขา

สำหรับความเข้าใจผิดๆ อีกประการที่ว่า ผู้ชายที่เป็นรักเพศเดียวกันหรือเกย์ มีแนวโน้มที่จะล่วงเกินเด็กทางเพศมากกว่าผู้ชายที่รักต่างเพศ จริงๆแล้วยังไม่มีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าคนรักเพศเดียวกันจะทำร้ายเด็กมากกว่าคนรักต่างเพศ

ทำไมเกย์และเลสเบียนบางคนถึงต้องการบอกผู้อื่นว่า ตนรักชอบเพศใด ?

เพราะการบอกกล่าวเรื่องราวของตนให้ผู้อื่นรับรู้เป็นเรื่องสำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตของคนรักเพศเดียวกันและคนรักสองเพศ แท้จริงแล้วกระบวนการในการพัฒนาความเป็นตัวตนที่แท้จริงของหญิงรักหญิง ชายรักชาย และคนรักสองเพศที่เรียกว่า การเปิดเผยตัว (COMING OUT) นั้น มีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับการปรับตัวทางด้านจิตใจ ยิ่งกว่าพวกเขาเองมองความเป็นตัวตนคนรักเพศเดียวกันของตนเองในแง่ดีมากเท่าไร พวกเขา ก็ยังมีสุขภาพที่ดี และมีความรู้สึกภูมิใจในตัวเอง (Self-esteem) มากขึ้นเท่านั้น

เพราะเหตุผลใดขั้นตอนการเปิดเผยตัวตนที่แท้จริงจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก ?

เพราะในครั้งแรกที่ได้ตระหนักถึงวิถีทางเพศของตนเองว่าแตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางสังคมคนรักเพศเดียวกันจะมีความรู้สึกหวาดกลัว รู้สึกแตกต่าง และโดดเดี่ยว การระแวงของคนรักเพศเดียวกันไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ถึงความ เป็นชายรักชาย หญิงรักหญิง หรือความเป็นคนรักสองเพศของพวกเขานั้นเป็นสิ่งที่ไม่ปกติธรรมดา และขึ้นอยู่กับสถานที่ที่เขาอาศัยอยู่ รวมทั้งสภาพครอบครัวของพวกเขา ที่ทำให้พวกเขาต้องสู้กับอคติ และข้อมูลความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน เด็กๆ และผู้ใหญ่ที่เป็นคนรักเพศเดียวกันอาจจะรู้สึกระแวงเป็นพิเศษต่อผลอันเกิดจากอคติ และภาพตายตัวในด้านลบที่มีสังคมต่อคนรักเพศเดียวกันพวกเขากลัวที่จะถูกปฏิบัติจากครอบครัว เพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน และสถาบันทางศาสนา คนรักเพศเดียวกันบางคนกังวลว่าเขาอาจต้องสูญเสียงาน และถูกทำร้ายที่โรงเรียนหากวิถีทางเพศของพวกเขาเป็นที่เปิดเผย ชั่วร้ายชายรักชาย หญิงรักหญิง และคนรักสองเพศยังคงตกอยู่ในความเสื่อมจากการถูกทำร้ายร่างกาย และการถูกกระทำความรุนแรงมากกว่าคนรักต่างเพศด้วย

จากงานศึกษาที่ทำให้รัฐแคลิฟอร์เนีย ในช่วงกลางทศวรรษที่ ๑๙๕๐ S แสดงให้เห็นว่าหนึ่งในห้าของกลุ่มหญิงรักหญิงที่เป็นกรณีศึกษา และหนึ่งในสี่ของชายรักชายที่เป็นกรณีศึกษาเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมอันเนื่องมาจากวิถีทางเพศของพวกเขา ขณะที่ในงานศึกษาวิจัยอีกชิ้นหนึ่งในรัฐแคลิฟอร์เนียพบว่าคนใน

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ราว ๕๐๐ คน และครึ่งหนึ่งของชายหนึ่งที่เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัยยอมรับว่ามีการต่อต้าน และแสดงความรุนแรงต่อชายรักชายตั้งแต่การใช้วาจาไปจนกระทั่งถึงการทำร้ายร่างกาย

แล้วจะช่วยพวกเขาเหล่านั้น ให้สามารถเอาชนะอคติและการถูกกีดกันได้อย่างไร

จากงานวิจัยพบว่า บุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อชายรักชาย หญิงรักหญิง และบุคคลรักสองเพศ คือบุคคลที่กล่าวว่าตนรู้จักเกย์ เลสเบียน และบุคคลรักสองเพศอย่างน้อยหนึ่ง คน หรือมากกว่าหนึ่งคนเป็นอย่างดี ซึ่งโดยมากคือคนที่เป็เพื่อนหรือเพื่อนร่วมงานของพวกเขา และด้วยเหตุนี้เองนักจิตวิทยาจึงเชื่อว่าการที่คนมีทัศนคติกับกลุ่มเกย์ ในแง่ลบนั้นไม่ได้เกิดขึ้นมาจากประสบการณ์ ในชีวิตแต่เกิดจากภาพตายตัวบางอย่างและอคติ

นอกจากนี้ เกย์ และเลสเบียนควรได้รับการปกป้องไม่ให้อ้างอิงกับความรุนแรงและการกีดกันแบ่งแยก ดังเช่นที่ชนกลุ่มน้อยทั่วไปได้รับ ในบางรัฐถือว่าการใช้ความรุนแรงต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพราะบุคคลนั้นมีวิถีทางเพศที่แตกต่างถือเป็นอาชญากรรมที่ทำเพราะความเกลียดชัง (Hatecrime) มลรัฐแปดแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ออกกฎหมายป้องกันไม่ให้เกิดการกีดกันเพราะคนๆนั้นมีวิถีเพศที่ต่าง

ทำไมสังคมและจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักเพศเดียวกันให้มากกว่านี้

การให้การศึกษาคและความรู้แก่ทุกคนมีส่วนที่จะช่วยลดอคติในกานต่อต้านรังเกียจคนรักเพศเดียวกันได้ ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเยาวชนผู้ซึ่งเพิ่งค้นพบและค้นหาความเข้าใจในวิถีทางเพศตนเองไม่ว่าจะเป็นการรักเพศเดียวกัน การรักต่างเพศ หรือการรักทั้งสองเพศ

ความกลัวว่าการเข้าถึงข้อมูลเรื่องคนรักเพศเดียวกันจะทำให้คนเป็นเกย์เป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุ สมผล การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกันไม่ได้สามารถทำให้คนๆนั้นเป็น คนรักเพศเดียวกันหรือเป็นคนรักต่างเพศได้

ธรรมนูญเรื่องเพศ

สาระสำคัญ

เรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ข้อมูลและวิถีชีวิตการที่คนๆหนึ่งจะมีสุขภาวะทางเพศได้ เกี่ยวข้องกับการได้โอกาสเรียนรู้ รับข้อมูลรอบด้าน มีทางเลือกในชีวิตทางเพศที่ดีที่สุด ได้รับการคุ้มครอง สิทธิทางเพศ มีแหล่งบริการที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะทางเพศที่ดีซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเพศใดหรือมีรสนิยมทางเพศแบบใดและเป็นสิ่งที่พลังเยาวชนสามารถร่วมสร้างสรรค์ให้เกิด ประโยชน์ต่อคนในสังคมได้

จุดประสงค์

1. บอกประโยชน์ของการเคารพและยอมรับในเรื่องสิทธิเพศ
2. บอกกติกา ข้อตกลง เงื่อนไขสำคัญที่จะส่งผลให้คนมีสุขภาวะทางเพศ
3. บอกสิ่งที่ระดับบุคคลทำได้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดสุขภาวะทางเพศทั้งของตนเองและคนรอบข้าง

อุปกรณ์ และสื่อ

1. กระดาษฟลิปชาร์ต กระดาษขาว ปากกาเคมี
2. กระดาษเขียนชื่อกิจกรรมเพศศึกษาตั้งแต่คาบแรกจนถึงคาบสุดท้ายที่ผู้เรียนได้เรียน

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ว่า กิจกรรมนี้เป็นการประมวลการเรียนรู้เรื่องเพศตั้งแต่คาบแรกจนคาบสุดท้ายและสรุปได้ว่า ผู้ที่มีสุขภาวะทางเพศที่ดีต้องมีองค์ประกอบใดบ้าง
2. ทบทวนกิจกรรมตั้งแต่คาบแรกจนคาบสุดท้าย โดยใช้เวลาไม่เกิน 10 นาทีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้

3. ผู้ดำเนินกิจกรรมถามผู้เรียนว่า รู้จักรัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญหรือไม่ และรัฐธรรมนูญหรือธรรมนูญมีไว้เพื่ออะไร

4. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปให้เห็นว่า รัฐธรรมนูญ/ ธรรมนูญ โดยหลักการเป็นข้อตกลงที่สำคัญที่สุดเพื่อคุ้มครอง ส่งเสริมคนในสังคมดำเนินชีวิตได้อย่างปกติและมีความสุข

5. แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่มละประมาณ 6-8 คน และแจกกระดาษฟลิปชาร์ต โดยให้ผู้เรียนช่วยร่างธรรมนูญเรื่องเพศ ว่า

- ประเด็นสำคัญที่สุดในเรื่องเพศ 5 เรื่องที่ควรอยู่ในธรรมนูญ

- ประเด็นที่สำคัญ 5 เรื่องนั้นควรมีเนื้อหาอะไรบ้างที่บรรจุอยู่ ให้ระดมมาพร้อมเหตุผลว่าทำไมต้องมีเนื้อหานั้น ไม่จำเป็นต้องเน้นให้เป็นภาษากฎหมาย

6. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอจนครบทุกกลุ่ม โดยผู้ดำเนินกิจกรรมจดประเด็น 5 เรื่องที่แต่ละกลุ่มเสนอมามีประเด็นอะไรบ้างและประเด็นใดที่ถูกนำเสนอมากที่สุด

7. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุยประเด็นต่อไปนี้

คำถามชวนคิด

- ประเด็น / เนื้อหาที่แต่ละกลุ่มเสนอให้อยู่ในธรรมนูญเรื่องเพศนั้นมีเรื่องใดถูกนำเสนอมากที่สุดเพราะอะไร

- ธรรมนูญเรื่องเพศที่นำเสนอ มีประเด็น / เนื้อหาใดบ้างที่จะส่งผลให้คนในสังคมมีสุขภาพเพศที่ดี และประเด็น / เนื้อหา ใดบ้างที่จะส่งผลในด้านลบต่อคนบางคนหรือบางกลุ่ม

- เยาวชนจะได้ประโยชน์อะไรหรือไม่จากธรรมนูญเรื่องเพศของเรา ถ้ายังไม่มี ควรเพิ่มเรื่องอะไรอีกที่มีผลต่อสุขภาพทางเพศของเยาวชน

- คิดว่าประเด็นหรือเนื้อหาที่นำเสนอเรื่องใดอาจถูกต่อต้านจากคนในสังคมบ้าง คิดว่าการต่อต้านเป็นเพราะเหตุใด และในฐานะผู้ร่างธรรมนูญ จะวางแผนรองรับอย่างไร

8. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนผู้เรียนสรุปว่า เราได้อะไรจากกิจกรรมนี้ และเพิ่มเติมประเด็น ดังนี้

- เรื่องเพศเป็นเรื่องที่อยู่ในวิถีของทุกคน

- ทักษะคิดในเรื่องเพศ เป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลให้ทุกคนมีความสุขหรือไม่

- ในสถานการณ์ที่เป็นจริง การคุ้มครองหรือการส่งเสริมให้บุคคลที่มีสุขภาพทางเพศที่ดี ยังอาจจะมีข้อเสนองำกัณฑ์เนื่องจากทัศนคติเรื่องเพศไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้หรือปิดกั้นการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศ กลายเป็นกรอบกีดกันการใช้ชีวิตในหลายด้าน เลือกปฏิบัติหรือล่วงละเมิดสิทธิพื้นฐานต่อกัน เช่น ความเป็นหญิง – ชาย คนรักเพศเดียวกัน

- แต่ในระดับบุคคลก็ยังมีทางเลือกอีกหลายอย่างที่สามารจัดการและส่งเสริมให้ตนเองมีความสุขทางเพศที่ดีได้ โดยไม่ต้องรอเงื่อนไขให้สังคมหรือกฎหมายมารองรับคุณค่าภูมิใจ และรักตนเองเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่จะทำให้ค้นหาและตัดสินใจเลือกวิถีทางเพศที่ทำให้ตนเองปลอดภัยและมีความสุข

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ต้องการสรุปความคิดรวบยอดของผู้เรียนหลังจากเรียนเพศศึกษามาตลอดปี ว่าผู้เรียนประมวลและสรุปออกมาเป็นธรรมเนียมอย่างไร ดังนั้นการทบทวนกิจกรรมตั้งแต่แรกจนไปถึงกิจกรรมสุดท้ายจะเอื้อให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนรู้ทั้งหมด ผู้ดำเนินกิจกรรมอาจจะเตรียมมาทุกกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนเองหรือไม่ในบ้างกิจกรรม

การวัดผลและประเมินผล

* สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และอภิปรายแลกเปลี่ยน

* การใช้เหตุผลและการคิดถึงสิทธิของผู้อื่นและของตัวเอง

คำถามท้ายบท

ธรรมเนียมเรื่องเพศที่ควรอยู่บนพื้นฐานอะไรบ้าง

ก. การเคารพในสิทธิของทุกคนโดยไม่แบ่งแยก

ข. การส่งเสริมให้คนได้รับโอกาสในทุกด้านเพื่อมีความสุขทางเพศที่ดี

ค. การคุ้มครองกลุ่มบุคคลบางกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับความคุ้มครอง

- ง. บุคคลมีเสรีภาพพอที่จะมีทางเลือกในการดำเนินชีวิตและวิถีทางเพศของตนเองได้ โดยไม่สร้างผลกระทบต่อผู้อื่นถึงแม้จะเป็นคนกลุ่มน้อยในสังคม

จ. ถูกทุกข้อ

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

จากเอกสาร แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะ เผยแพร่โดยมูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.)
ได้ระบุสถานการณ์สุขภาพทางเพศในประเทศไทย ดังนี้

- คนไทยวัยแรงงานเสียชีวิตเพราะเอดส์มากกว่าสาเหตุอื่น
- วัยคู่ย์ไทยเป็นกลุ่มติดเชื้อเอชไอวีสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น
- จำนวนแม่วัยรุ่นเพิ่มขึ้นทุกปี
- คดีทางเพศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้กระทำผิดที่อายุน้อยลง
- ความรุนแรงในชีวิตคู่เป็นปัญหาที่พบบ่อยถึงร้อยละ 44 ของคนมีคู่
- รัฐต้องใช้งบประมาณปีละไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาทต่อปี เพื่อรักษาผู้ป่วยจากการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย
- การเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา ผ่านสื่อโป๊ มีผลให้เกิดพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ปลอดภัย

สถานการณ์ข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการมองปัญหาสุขภาพทางเพศให้รอบด้านยิ่งขึ้น อาทิ เมื่อกล่าวถึง เพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ก็ครอบคลุมทั้งในแง่ปลอดภัยจากเชื้อโรค จากท้องที่ไม่พร้อม และที่ไม่ปลอดภัยจากความรุนแรง ซึ่งผลกระทบทั้งในด้านสุขภาพกายและใจ

ปัจจัยที่นำไปสู่ปัญหาทางเพศมีหลากหลายมิติเช่นกัน ได้แก่

- 1) ด้านบุคคล ที่มีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องเพศและการเรียนรู้เรื่องจึงไม่เกิดการเรียนรู้สู่สุขภาพทางเพศ มีค่านิยมความเชื่อบางประการที่นำไปสู่ความไม่ปลอดภัย มีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเพศ ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลสุขภาพทางเพศและเครื่องมือ / อุปกรณ์ เช่น ถุงยางอนามัย หลิง / ชาย เข้าไม่ถึงบริการสุขภาพทางเพศเพราะความยากจนหรือความอายที่จะรับการตรวจหรือซักถามเรื่องเพศ

- 2) ด้านสังคมวัฒนธรรม บรรทัดฐานทางสังคมบางส่วนที่มองเรื่องเพศในทางลบจึงปิดกั้นการเรียนรู้ที่ถูกต้อง ค่านิยมสองมาตรฐาน(double standard) ในเรื่องเพศที่ทำให้ผู้ชายและผู้หญิงต่างเผชิญความเสี่ยงเพราะความไม่รู้ ขณะที่ผู้ชายเสี่ยงเพราะความรู้ไม่ถูกต้อง ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเพศที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการควบคุมนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงทางเพศ ตลอดจนการไม่ตระหนักและเคารพสิทธิทางเพศและสิทธิมนุษยชนบุคคล เช่น คนที่รักเพศเดียวกัน คนที่รักสองเพศ เป็นต้น
- 3) ด้านโครงสร้างทางสังคม ขาดนโยบายสาธารณะที่ใส่ใจสุขภาพทางเพศ ขาดระบบบริการสุขภาพทางเพศที่มีความละเอียดอ่อนต่อผู้รับบริการ มีกฎหมาย / นโยบายที่เอื้อให้ปัญหาเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยดำเนินต่อไป มีการสื่อสารเรื่องเพศต่อสังคมที่ไม่ละเอียดอ่อนและไม่นำไปสู่สุขภาพทางเพศ

นอกจากนี้เอกสารดังกล่าวยังได้ระบุถึงนิยามของ คนที่มีสุขภาพทางเพศ และสังคมที่มีสุขภาพทางเพศได้ดังนี้

คนที่มีสุขภาพทางเพศ คือ คนที่มีความคิดเชิงบวกต่อเรื่องเพศและสัมพันธ์ทางเพศสามารถแสดงออกและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอิสระและไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความเคารพต่อวิถีทางเพศของคนอื่นที่แตกต่างจากตัวเอง มีชีวิตทางเพศที่ปลอดภัย โดยมีความสุข ความพึงพอใจ ไม่ถูกบังคับ ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ไม่ถูกกระทำรุนแรง

สังคมที่มีสุขภาพทางเพศ คือ สังคมที่ ...

- มีรัฐบาลที่ตระหนักว่า สุขภาพทางเพศเป็นสิทธิพื้นฐานของบุคคลและแสดงออก รับผิดชอบที่จะสนับสนุนสุขภาพทางเพศ โดยกำหนดนโยบายและกฎหมายที่จะคุ้มครองสิทธิทางเพศของพลเมืองอย่างแท้จริง
- มีการศึกษาเรื่องเพศที่เหมาะสมกับวัยและเพศตลอดช่วงอายุ
- มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอต่อการบริการทางสังคมและสุขภาพ
- มีการศึกษาวิจัยและระบบเฝ้าระวังที่รอบด้านและเพียงพอให้เกิดการป้องกัน ปัญหาสุขภาพอย่างเหมาะสม

- และเป็นสังคมที่เปิดกว้างและให้ความสำคัญแก่สุขภาพทางเพศของสมาชิกทุกคน
ในสังคม

รักร้อนๆ หรือรักเย็นๆ

สาระสำคัญ

การสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างคู่รักไม่ว่าจะหญิง / ชายหญิง / หญิง หรือชาย / ชายบนฐานการเคารพให้เกียรติกันและกัน โดยไม่ใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ เป็นพื้นฐานสำคัญที่เยาวชนควรเรียนรู้

จุดประสงค์

1. บอกรูปแบบการใช้ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนสองคน
2. บอกลักษณะสำคัญของความสัมพันธ์ที่อยู่บนฐานของการเคารพให้เกียรติกัน
3. บอกวิธีจัดการหรือแก้ปัญหาหากเผชิญกับการใช้ความรุนแรงทางเพศ

อุปกรณ์ และสื่อ

กระดาษฟลิปชาร์ต กระดาษขาว ปากกาเคมี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมว่าเป็นการวิเคราะห์รูปแบบต่างๆของการใช้ความรุนแรงที่เราอาจจะได้ใช้ในความสัมพันธ์แบบคู่รัก รวมทั้งหารูปแบบความสัมพันธ์ที่แสดงถึงการเคารพให้เกียรติกันและกัน
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมแบ่งผู้เรียนออกเป็น 6 กลุ่มให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดการแสดงบทบาทสมมติ หรือละครสั้นๆ กลุ่มละ 1 เรื่อง ซึ่งใช้เวลาแสดง 5 นาที โดยให้โจทย์ดังนี้
 - ให้กลุ่ม 1-3 คิดบทละครหรือบทบาทสมมติที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือ คู่รักหญิง / ชาย / ชายหรือชาย หรือหญิง/หญิง หรือสามีภรรยา ที่มีการมีใช้ความรุนแรง โดยอธิบายว่าการใช้รุนแรงไม่ได้มีเพียงความรุนแรงทางกาย เช่น การทำร้ายร่างกาย เท่านั้น ถ้ามผู้เรียนถึงตัวอย่างรูปแบบการใช้ความรุนแรงแบบอื่นๆ เช่นการใช้วาจา การใช้ความเงียบ การใช้เสียงดัง การควบคุม การบังคับ ฯลฯ ทั้งนี้ บอกให้แต่ละกลุ่มคิดบนฐานแห่งสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง หรือใช้ตัวอย่างจากเหตุการณ์จริงที่เคยเห็นหรือได้ยินมา
 - ให้กลุ่มตัวอย่าง 4-6 คิดบทละครหรือบทบาทสมมติที่สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างแฟน หรือคู่หญิง / ชาย หรือชาย/ชาย หรือหญิง/หญิง หรือสามีภรรยา ที่มีความคิดเห็นแตกต่าง หรือมีความขัดแย้งกัน แต่จัดการบนการเคารพกันและกัน โดยไม่ใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ
3. ให้เวลาแต่ละกลุ่มให้การเตรียมบท 10 นาที จากนั้นให้แต่ละกลุ่มแสดงกลุ่ม 5 นาที เปิดโอกาสให้ซักถาม หลังการแสดงของแต่ละกลุ่ม ได้ 1-2 คำถาม
4. เมื่อทุกคนกลุ่มแสดงแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุยโดยถาม ดังนี้
 - ลักษณะของความสัมพันธ์ที่ใช้ความรุนแรง เป็นอย่างไร
 - ในการแสดงของ 3 กลุ่ม สะท้อนลักษณะหรือรูปแบบการใช้ความรุนแรงแบบบ้าง
 - ลักษณะของความสัมพันธ์ที่เคารพให้เกียรติกัน เป็นอย่างไร
 - สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพกัน

ทั้งนี้ดำเนินกิจกรรมควรจดประเด็นของความสัมพันธ์ 2 แบบ เปรียบเทียบให้ผู้เรียนเห็นบนกระดาษ

หรือกระดาษฟลิปชาร์ต

5. จากนั้น ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุยโดยใช้คำถามชวนคิดดังนี้

คำถามชวนคิด

- สิ่งที่ยัง 6 กลุ่มชวนกันสะท้อนให้การแสดง อาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงให้ ความสัมพันธ์ของเราหรือไม่ ใครเคยเห็นเหตุการณ์จริงที่ใกล้เคียงหรือเหมือนกับที่เพื่อน นำเสนอ ๖ (ขออาสาสมัครเล่าให้ฟัง)
- นักเรียนคิดว่าการใช้ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา หรือคนที่ เป็นแฟนกัน/คู่รักกัน เกิดขึ้นเพราะเหตุใด
- ใครมักใช้ความรุนแรง หญิงหรือชาย
- หากเราพบเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงระหว่างคู่ เราควรทำอย่างไร หรือจะทำอะไรบ้าง
- ตัวอย่างที่กลุ่มเพื่อนๆ แสดงให้เห็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เคารพกันและกันเป็นได้ ในชีวิตจริงหรือไม่ อย่างไร สามารถสร้างให้เกิดขึ้น ในความสัมพันธ์ของเราหรือไม่ อย่างไร

6. ผู้ดำเนินกิจกรรมถามผู้เรียนถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ และสรุปประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

- ความขัดแย้ง หรือความคิดเห็นไม่ตรงกันระหว่างคนสองคนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในทุก ความสัมพันธ์ การเรียนรู้ที่จะรับฟังกัน และเคารพความแตกต่างของบุคคลตลอดจนเลือกวิธีการ ความขัดแย้งที่เป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย เป็นเรื่อง ที่คนสองคนต้องเรียนรู้ที่จะปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้ ความสัมพันธ์เป็นไปด้วยดี
- การใช้ความรุนแรงอาจเกิดขึ้นได้ในความสัมพันธ์ใกล้ชิด แบบแฟน คนรัก หรือค่าสามี ภรรยา รูปแบบการใช้ความรุนแรงมีหลายระดับ และผู้ใช้ความรุนแรงอาจเป็นเพศหญิงหรือชายก็ได้ แม้ความสัมพันธ์ที่ทั้งสองคนฝ่ายต่างยินยอมพร้อมใจ แต่ไม่ได้หมายความว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิหรือ สามารถใช้ความรุนแรงกระทำต่ออีกฝ่ายไม่ได้
- ค่านิยมในสังคมที่เห็นเรื่องความขัดแย้งในครอบครัว หรือคู่ความสัมพันธ์เป็นเรื่องส่วนตัว ทำให้หลายครั้ง คนที่เป็นฝ่ายถูกกระทำตกในอันตราย และไม่สามารถขอความช่วยเหลือได้ง่าย

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

- ผู้ดำเนินกิจกรรมอาจเตรียมตัวอย่างการใช้ความรุนแรงแบบต่างๆ ที่ปรากฏในสังคม เช่น ข่าวดังในหนังสือพิมพ์ ฯลฯ เพื่อยกตัวอย่างประกอบ
- ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือมีโครงการณรงค์เรื่องการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ เพื่อแนะนำให้กับผู้เรียน รวมทั้งอาจเชิญคนทำงานในเรื่องดังกล่าว เพื่อมาถ่ายทอดเรื่องคนที่ประสบปัญหาต่างๆ เพื่อร่วมสร้างความตระหนักในเรื่องนี้

การวัดและประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายแลกเปลี่ยน

คำถามท้ายบท

ให้บอกสิ่งที่ตนเองจะทำ เพื่อให้ความสัมพันธ์ที่มีเป็นไปแบบเคารพกันและกัน

ความรุนแรงในความสัมพันธ์แบบใด ที่คิดว่าตนเองไม่สามารถยอมรับได้ และจะจัดการอย่างไร

หลายรส หลายแบบ

สาระสำคัญ

การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน ถือว่าเป็นเรื่องปกติและเป็นรสนิยมส่วนบุคคล

จุดประสงค์

1. อธิบายสาเหตุของการมีอคติต่อเพศทางเลือก
2. ยกตัวอย่างผลกระทบที่เกิดจากอคติทางเพศต่อประเด็นรักเพศเดียวกัน
3. บอกแนวทางการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายทางเพศ

อุปกรณ์ และสื่อ

1. กรณีศึกษา 3 กรณี
2. ละครด้ายฟิลิปชาร์ท ละครด้ายขาว ปากกาเคมี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินกิจกรรม นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการให้ผู้เรียนลองตัวอย่างข่าวหรือ เหตุการณ์ ของคนรักเพศเดียวกัน ทั้งที่ประสบความสำเร็จ และที่พบปัญหาในชีวิต (2 นาที)

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ว่ากิจกรรมหลากหลายแบบ เป็นการสำรวจความรู้สึกของคนที่รักเพศเดียวกัน และปฏิกิริยาของคนรอบข้างที่มีต่อรักเพศเดียวกัน

3. จากนั้น ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม แจกใบกรณีศึกษาให้กลุ่มละ 1 ใบ และให้ช่วยตอบคำถาม ให้เวลา 15 นาที

4. เมื่อหมดเวลา ให้แต่ละกลุ่มออกนำเสนอ โดยเล่าตนเองได้รับโจทย์เรื่องอะไร และความคิดในกลุ่มเรื่องนั้นๆ ในเวลากลุ่มละ 3 นาที

5. หลังจากนำเสนอครบทุกกลุ่มแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุยในกลุ่มใหญ่โดยใช้คำถามชวนคิดเชื่อมโยงกับทางออกของแต่ละกลุ่มเสนอ

คำถามชวนคิด

- ยกตัวอย่างความเชื่อ หรืออคติที่มีในสังคมเกี่ยวกับการรักเพศเดียวกันว่ามีอะไรบ้าง เช่นคิดว่าจะเปลี่ยนใจได้ ดูออกว่าใครเป็น / ไม่เป็นเกย์บุคลิกลักษณะท่าทางภายนอก เกย์ - ทอม - ตุ๊ด - ดื้ออารมณ์รุนแรง ฯลฯ ความคิดเหล่านี้สามารถใช้อธิบายคนรักเพศเดียวกันทุกคนหรือไม่ เพราะเหตุใด

- มีเรื่องอะไรบ้างที่ทำให้คนเพศเดียวกันรู้สึกกังวลใจ หรือเป็นเรื่องที่ไม่กล้าแสดงออก

- คิดว่าการหาทางออกที่แต่ละกลุ่มเสนอมานี้ จะเป็นไปได้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด มีทางออกอื่นๆ นอกจากที่กลุ่มเสนอมาหรือไม่ อย่างไร

- หากเหตุการณ์ เหล่านี้เกิดขึ้นมากับเพื่อนสนิท คนในครอบครัวเรา เราจะทำอย่างไร

- คนที่รักเพศเดียวกันควรเปิดเผยให้คนรอบข้างรับรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด

- การบอกหรือไม่บอกคนรอบข้าง จะส่งผลต่อตัวเขาอย่างไร ทั้งการใช้ชีวิตโดยทั่วไป และชีวิตทางเพศตัวเขา

6. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนผู้เรียนรู้สรุปว่า เราได้อะไรจากกิจกรรมวันนี้ และเพิ่มเติมประเด็น ดังนี้

- ในความเป็นจริง สังคมมีหลากหลายทางเพศ แม้เรามองเพียงสรีระภายนอกก็มีแค่สองเพศ คือชายและหญิงก็ตาม แต่ไม่ใช่เรื่องผิดปกติเลยเมื่อคนๆ หนึ่งจะมีความรักกับเพศเดียวกัน

- ทศนคติและความเชื่อของคนในสังคมต่อคนรักเพศเดียวกัน มีพื้นฐานมาจากศาสนา ค่านิยมในครอบครัว และอิทธิพลของสังคมที่มักกำหนดมาตรฐานทางเพศทั้งสรีระร่างกาย และคนที่มีความรู้สึกเพศเดียวกัน อาจจะเป็นผลจากพันธกรรมการเลี้ยงดู สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือมีปัจจัยผสมผสานก็ได้

- วัยรุ่นที่มีความสงสัยไม่แน่ใจ หรือมีคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของตัวเอง ควรหาผู้ใหญ่ที่วางใจและเป็นທີ່ปรึกษาได้ หรือติดต่อหน่วยงานที่ให้บริการปรึกษาเรื่องรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะ แม้จะมีบริการไม่ทั่วถึง แต่ย่อมดีกว่าเก็บความอึดอัดกังวลใจไว้คนเดียว

การวัดและประเมินผล

สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และอภิปรายแลกเปลี่ยน

คำถามท้ายบท

หากนักเรียนมีคนเพศเดียวกันมาแสดงให้รู้ว่าชอบหรือสนใจเรามากกว่าความเป็นเพื่อนคิดว่าจะปฏิบัติตัวต่อเขาอย่างไร

รายชื่อหน่วยงานให้บริการปรึกษาคนเพศเดียวกัน – ความหลากหลายทางเพศ

หญิงรักหญิง

กลุ่มอัญจารี

www.anjarce.net tel. 086 – 677 -9009

เป็นกลุ่มที่ให้คำปรึกษาในเรื่องหญิงรักผู้หญิง หรือใครที่กำลังคิดจะรักผู้หญิงสักคน และสับสนตนเอง ควรเปิดเผยตัวตนด้านนี้อย่างไร

กลุ่มสะพาน

www.sapaan.org ตู้ป.ณ 162 ปทจ. ดุสิต กรุงเทพฯ 10300

tel.085 -051 – 8477

ารทำงานของงกลุ่มสะพาน จะทำผ่านสื่อและกิจกรรมต่างๆในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ เว็บไซต์ ภาพยนตร์ วิทยุ งานเขียน วรรณกรรม เวทีการประชุม/ สัมมนา ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความ

หลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะหญิงรักหญิง เพื่อนำเสนอข้อมูล และสถานการณ์ ของความหลากหลายทางเพศ
ต่างสาขารณชน

กลุ่ม LESLA

www.lesia.com tel. 02-722-744-7, 089-218-9119

Lesla มาจาก Isbola islands เป็นชื่อเกาะหนึ่งในตำนานกรีกโบราณ ที่มีเรื่องเล่าต่อๆ กันมา
ว่าเป็นเกาะที่มีแต่ผู้หญิงอาศัยอยู่ ผู้อาศัยในเกาะนั้นถูกเรียกว่า ‘lesbian’ leala เป็นที่สำหรับผู้หญิงรัก
ผู้หญิง ต้องการมีเพื่อนที่พูดคุยกันแล้วเข้าใจกันได้ดี และเป็นศูนย์กลางรวมใจคนในสังคมเดียวกันนี้มีความรัก
และความเข้าใจต่อกัน เพิ่มเติมโอกาสที่จะได้ดูแลกันและกันด้วย

ชายรักชาย

องค์กรบางกอกเรนโบว์ (**Bangkok rainbow organization: BRO**)

[www .bangkokrainbow.org](http://www.bangkokrainbow.org)

77 ซอยประดิพัทธ์ 21 ถนนประดิพัทธ์ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

Tel. 0-2618-5635, 086-607-1069

ให้คำปรึกษาปัญหาชีวิต ครอบครัว สุขภาพจิต และสุขภาพทางเพศ ในกลุ่มเยาวชนและครอบครัว โดย
การนำเสนอ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและกิจกรรมสร้างสรรค์ผ่านสื่อต่างๆ เช่นบทความภาพยนตร์ ละคร วิทยุ
โทรทัศน์ หนังสือ วิทยุ กิจกรรมทางตลาด งานวิจัย การจัดสัมมนา ต่อ สาธารณชนและผู้สนใจทั่ว เพื่อเป็นการ
สร้างความเข้าใจอันดีและลดช่องว่างระหว่างกลุ่มเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศกับสังคมโดยร่วมทำงาน
กับเครือข่าย Neo ด้านเอดส์และเพศศึกษา สิทธิมนุษยชน และความหลากหลายทางเพศทั้งภาครัฐและเอกชน
ในประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มประเทศย่าน asia pacific

สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย

[www. fasiroog .org](http://www.fasiroog.org)

159 อาคารเดอะบิช เรซิเดนส์ ซอยโชคชัยร่วมมิตร ถนนวิภาวดีรังสิต เขต/แขวงดินแดง กรุงเทพฯ 02-
960-7735

Tel. 02-690-7733-4 โทรสาร 02-960-7735

ให้คำปรึกษาปัญหาชีวิต ครอบครัว สุขภาพจิต และสุขภาพทางเพศ ในกลุ่มเยาวชนและครอบครัว ในเรื่องชายรักชาย สามารถรับฟังรายการวิทยุซึ่งจัดได้ทางอินเทอร์เน็ต www.far-radio.com

ศูนย์สุขภาพชาย M plus

248/40 โครงการสหศรีภูมิเพลส ถนนมณีนพรัตน์ ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ 50200

Tel. 053-404 – 342 โทรสาร 053-404-342 ต่อ 12 www.mplusthailand.com ให้คำปรึกษา ทั้งยังเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและวิชาการเกี่ยวกับชายที่มีเพศสัมพันธ์กับชาย

กรณีศึกษา

กรณีศึกษาที่ 1

ซัซอยู่ชั้น ม.6 เป็นนักกีฬาโรงเรียน หน้าตาดี เขารู้ตัวเองว่าเป็นเกย์แต่ไม่เปิดเผยตัวเองเมื่ออยู่ที่โรงเรียน เขาจะเปิดเผยตัวเองเฉพาะเมื่ออยู่ข้างนอกกับคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่โรงเรียนเดียวกัน เขาเคยคิดอยากประกาศตัวเอง แต่เมื่อเห็นอาการที่เพื่อนๆ ในห้องและในโรงเรียนล้อเลียนและคอยแกล้งคนที่ เป็นเกย์ ทำให้ซัซไม่กล้า แต่ซัซก็ไม่สบายใจที่ต้องปิดบังตัวเอง จึงมาปรึกษาต้อง ซึ่งเป็นเพื่อนต่างโรงเรียนที่สนิทกัน ต้องเล่าเรื่องที่ซัซมาปรึกษาให้เอกซึ่งเรียนอยู่ห้องเดียวกับซัซ

ถ้าเราเป็นเอก จะทำอย่างไร ?

กรณีศึกษาที่ 2

แม่ของแนนมีแฟนผู้หญิงด้วยกัน ตัวแนนเองไม่รู้เรื่องอะไร แต่กลัวเพื่อนรู้แล้วจะเอาไปลือ จึงไม่เคยให้แม่มาส่งที่โรงเรียน อยู่มาวันหนึ่ง เพื่อนแนนไปที่บ้านเพื่อทำรายงาน เห็นแม่แนนกำลังกอดผู้หญิง เพื่อนสงสัยจึงถามแนน แนนไม่แน่ใจว่าเพื่อนจะเก็บความลับให้ไหม

ถ้าเราเป็นแนน จะทำอย่างไร ?

กรณีศึกษาที่ 3

ครูต่อเป็นที่รักของนักเรียน และเป็นครูที่เก่ง ต่อมา ครูต่อย้ายไปอยู่โรงเรียนใหม่อีกอำเภอหนึ่ง และมีเสียงลือว่า ครูต่อถูกพวกพ่อแม่ในโรงเรียนต่อต้าน เพราะรู้ว่าครูต่อมีแฟนเป็นผู้ชาย อยู่บ้านเดียวกัน

ถ้าเราเป็นนักเรียนเก่าของครู จะทำอย่างไร

ทีเล่น ทีจริง

สาระสำคัญ

การใช้ความรุนแรงทางเพศและการล่วงละเมิดทางเพศเป็นปัญหาที่ปรากฏชัดเจนในสังคมไทย มีหลายรูปแบบและอาจเกิดขึ้นกับทุกเพศ ทุกวัย บ่อยครั้งก็เกิดในการดำเนินชีวิตประจำวัน คนในสังคมก็อาจจะไม่เท่าทัน รวมทั้งหลายกรณีก็มิได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ดังนั้น การรู้เท่าทันการใช้ความรุนแรง รู้จักแหล่งช่วยเหลือ หากเผชิญปัญหา และการมีส่วนร่วมในการยุติความรุนแรงทุกรูปแบบเป็นสิ่งที่เยาวชนสามารถทำได้

จุดประสงค์

1. บอกได้ว่าพฤติกรรมแบบใดเป็นการใช้ความรุนแรงทางเพศ/การล่วงละเมิดทางเพศ
2. บอกแนวทางการจัดการหากต้องเผชิญปัญหาความรุนแรงทางเพศ/การล่วงละเมิดทางเพศ
3. บอกสิ่งที่ตัวเองทำได้ เพื่อไม่เป็นส่วนหนึ่งของการใช้ความรุนแรงทางเพศ/การล่วงละเมิดทางเพศกับคนอื่น
- 4.

อุปกรณ์ และสื่อ

1. แผ่นกิจกรรม ตัดเป็นข้อๆ จำนวน 4-6 ชุด
2. กระดาษฟลิปชาร์ต กระดาษกาว ปากกาเคมี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ว่า กิจกรรมนี้เป็นการเรียนรู้เรื่องพฤติกรรมการล่วงละเมิดทางเพศ และพฤติกรรมแบบใดที่ถือเป็นการใช้ความรุนแรงทางเพศ
2. แบ่งกลุ่มผู้เรียนรู้เป็นกลุ่มๆ ละ 6-8 คน แจกข้อความที่เตรียมไว้ให้กับทุกกลุ่ม และให้ในกลุ่มได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกันตามประเด็น ดังนี้
 - การกระทำที่ได้ในแต่ละข้อถือเป็นการใช้ความรุนแรงทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศ หรือไม่ อย่างไร และให้ใส่เครื่องหมายที่คิดว่าอยู่ในข้อดังกล่าวลงในช่องตาราง

ตัวอย่าง

ลำดับข้อ	ความรุนแรงทางเพศ	ล่วงละเมิดทางเพศ	ไม่แน่ใจ	ไม่ใช่ทั้ง 2 กรณี

- เกณฑ์ที่กลุ่มใช้ในการพิจารณาว่า ล่วงละเมิดทางเพศหรือเป็นความรุนแรงทางเพศหรือไม่ คืออะไร
- ในกรณีที่คุณคิดว่าไม่แน่ใจ/ หรือไม่ใช่ทั้งความรุนแรงทางเพศ/ล่วงละเมิดทางเพศพิจารณาจากอะไร

3. ให้อ่านและแลกเปลี่ยนในกลุ่มย่อย 15 นาที จากนั้น ผู้ดำเนินกิจกรรมถามให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอ

4. ให้กลุ่มอาสาสมัครนำเสนอ หลังจากนั้นให้กลุ่มอื่นๆ พิจารณาว่า กลุ่มตนเองมีความเห็นที่แตกต่างหรือไม่และนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนคุย โดยใช้คำถามดังนี้

คำถามชวนคิด

- คิดว่าเป็นเพราะเหตุใด จึงเกิดใช้ความรุนแรงทางเพศ หรือล่วงละเมิดทางเพศ
- คิดว่าคนที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศหรือใช้ความรุนแรงทางเพศ รู้สึกอย่างไร
- หลังจากพูดคุยในกลุ่มย่อยแล้ว ความเข้าใจในเรื่องการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือล่วงละเมิดทางเพศแตกต่างไปจากเดิมที่เคยเข้าใจหรือไม่ อย่างไร
- ใครเคยมีประสบการณ์พบเห็นเหตุการณ์การใช้ความรุนแรงทางเพศ หรือล่วงละเมิดทางเพศบ้าง ให้อยกตัวอย่าง
- ให้อยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ผู้เคยประสบ แต่ไม่แน่ใจว่าการกระทำดังกล่าวถือเป็นการล่วงละเมิดทางเพศหรือการใช้ความรุนแรงทางเพศหรือไม่ ไม่ว่าจะฐานะผู้ถูกระทำหรือผู้กระทำโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม และให้กลุ่มช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็น
- หากเกิดเหตุการณ์ที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ผู้ที่ถูกกระทำควรทำอย่างไร

5. ผู้ดำเนินกิจกรรมชวนผู้เรียนสรุปว่า เราได้อะไรจากกิจกรรมนี้ และเพิ่มเติมประเด็น ดังนี้

- การละเมิด คือ การไม่ยินยอมจากอีกฝ่าย
- การล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน และหลายครั้งสังคมก็มักจะมองเป็นเรื่องปกติหรือธรรมดา แต่บุคคลที่ถูกกระทำมีความรู้สึกไม่ยินยอม และไม่กล้าทำอะไร
- สถานการณ์การถูกละเมิดทางเพศ/ความรุนแรงทางเพศบ่อยครั้งเกิดขึ้นต่อภาวะทางจิตใจ มากกว่าทางกาย ซึ่งเป็นการกระทำที่เห็นได้ชัดเจนและมักจะมีกฎหมายรองรับ
- ในหลายกรณีการใช้ความรุนแรงทางเพศ/ละเมิดทางเพศก็ไม่มีเป้าหมายคุ้มครอง เช่น การทำร้ายจิตใจด้วยวาจา หรือการฉวยโอกาสใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่ หรือความใกล้ชิดบีบบังคับ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

ผู้เรียนอาจจะนำเสนอประสบการณ์ที่คิดว่าถูกละเมิดทางเพศ/ใช้ความรุนแรงทางเพศ ซึ่งคนอื่นๆ อาจจะมองเป็นเรื่องธรรมดา/ปกติ เช่น ถูกเพื่อนเรียกว่า น้องจอบแบน (หน้าอกเล็ก) แต่ประเด็นที่สำคัญคือ ผู้ถูกล้อเลียน ไม่ได้มีความรู้สึกที่ดีและไม่ยินยอมให้ถูกเรียกอย่างนั้น (แม้จะเป็นการหยอกล้อระหว่างเพื่อนก็ตาม) ผู้ดำเนินกิจกรรมจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องนี้ให้กับผู้เรียนด้วยเช่นกัน

การวัดและประเมินผล

- สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม และการอภิปรายแลกเปลี่ยน

คำถามท้ายบท

ตัวบ่งชี้ว่าจะเป็นการล่วงละเมิดทางเพศ/ความรุนแรงทางเพศหรือไม่คือ

ก. กฎหมาย

ข. ความรู้สึกไม่ยินยอมของอีกฝ่ายถึงแม้ว่าจะเป็นคู่สมรส หรือเป็นผู้ใกล้ชิด

ค. การอยู่ในภาวะที่จำยอมของอีกฝ่าย

ง. การเลือกที่จะให้ข้อมูลบางอย่างและละเล่นการให้ข้อมูลบางอย่างต่ออีกฝ่าย

จ. ถูกทุกข้อ

ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับผู้ดำเนินกิจกรรม

ความรุนแรงทางเพศ ครอบคลุมถึงผลของการกระทำที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งการคุกคามหรือการข่มขู่ด้วย การใช้อำนาจยังหมายรวมถึงการละเว้นไม่ปฏิบัติหรือการปล่อยปละละเลย ไม่ปฏิบัติ ยังผลทำให้เกิดความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดเจนจากการกระทำ ดังนั้น การใช้อำนาจหรือการใช้กำลังทางกาย จึงควรหมายถึงการละเว้นไม่กระทำทุกประเภทที่ก่อให้เกิดผลเสีย ทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และเพศของผู้อื่น อาจแบ่งความรุนแรงทางเพศ ได้ดังนี้

1. ความรุนแรงต่อร่างกาย จิตใจ และเพศที่เกิดขึ้นในครอบครัว ซึ่งหมายรวมถึงการทุบตีภรรยา (battering) ความรุนแรงทางเพศต่อเด็กหญิงในบ้าน ความรุนแรงต่อเด็กและคนชราในบ้าน ความรุนแรงที่เกิดจากสินสอดของฝ่ายหญิง (dowry- Related violence) การข่มขืนคู่สมรส (marital rape) การขริบอวัยวะเพศหญิง (female related violence) และการปฏิบัติตามประเพณีอื่นๆที่เป็นอันตรายต่อผู้หญิง ความรุนแรงจากการหาประโยชน์บนร่างกายโดยการอนาจาร (violence related to exploitation)
2. ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจที่เกิดขึ้นในชุมชนทั่วไปหรือที่สาธารณะรวมทั้งการข่มขืนกระทำชำเรา การถูกลวนลามล่วงละเมิดทางเพศหรือทำอจาร (sexual harassment) ในที่ทำงาน ในสถานศึกษาและที่อื่นๆ การค้าผู้หญิงข้ามถิ่นหรือชาติ (Trafficking) และการบังคับค้าประเวณี (Forced prostitution)
3. ความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ และทางจิตใจที่เกิดจากการกระทำของรัฐ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นที่ใดก็ตาม หรือเกิดจากการปล่อยปละละเลยของรัฐในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง การกระทำรุนแรงต่อผู้หญิงยังหมายถึงการทำหมั้นหรือบังคับให้ทำแท้ง การขึ้นบังคับหรือการใช้กำลังให้วิธีการป้องกันการตั้งครรภ์โดยที่ผู้หญิงไม่เต็มใจ หรือการเลือกเพศทารกโดยการฆ่าทารกเพศหญิง เป็นต้น

แผนกิจกรรม

ให้แต่ละคนพิจารณาว่าการกระทำต่อไปนี้ ถือเป็นกานใช้ความรุนแรงทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศ หรือไม่ เพราะเหตุใด และหากเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ ควรทำอย่างไร

1. การforward mail หรือ clipping ภาพบุคคล
2. ผู้บริหารผู้ชายพูดกับพนักงานหญิง ว่า “ คุณทำงานได้ถูกใจผมมาก ถ้าคุณยอมมีอะไรกับผม ผมจะเลื่อนตำแหน่งให้คุณ ”
3. ชายหนุ่มพูดกับแฟนสาว ว่า “ วันนี้คุณแต่งตัวเซ็กซี่มากเลย จนผมแทบจะอดใจไม่ไหว ”
4. อาจารย์สอนปริญญาโทพูดที่เล่นที่จริงกับกลุ่มนักศึกษาว่า “ ผมไม่เข้าใจว่าพวกคุณที่เป็นผู้หญิงจะมาเรียนโททำไม น่าจะใช้เวลาอยู่บ้านดูแลลูก ดูแลสามีมากกว่านะ ”
5. เมื่อเลขานุการสาวเดินผ่านโต๊ะ ผู้จัดการชายทักทายด้วยการจับก้น
6. ครูหนุ่มชวนนักเรียนชายคนหนึ่ง ไปที่บ้านตอนกลางคืน โดยบอกว่าจะเดินดูหนังสือเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ เมื่อนักเรียนคนนั้นไปถึงบ้าน ครูพาเข้าไปที่ห้องทำงาน ซึ่งเปิดไฟสลัวๆ และมีดนตรีเปิดเบาๆและชวนให้นักเรียนค้มเครื่องค้มด้วยกันก่อน
7. เป็นที่รำลึกกันในกลุ่มนักศึกษาชายว่า orts เป็นสาวฟรีเซ็กซ์ ชอบนอนกับผู้ชายและไม่ได้ปิดบังเรื่องนี้กับเพื่อนๆ ในงานเลี้ยงวันเกิดพลที่บ้านพลชวนorts ไปด้วย ระหว่างที่ทุกคนกำลังสนุกกับการค้มและการเต้นรำ orts ซึ่งค้มแอลกอฮอล์และเริ่มเมามากจึงเดินไปห้องน้ำ พลเห็นดังนั้นจึงเดินตามไปรอ และชวนorts ขึ้นไปที่ห้องพักบอกว่าจะพาไปนอนพัก พลถือ โอกาสมีเพศสัมพันธ์กับorts ขณะหลับๆ ตื่นๆ และไปบอกเพื่อนๆ ผู้ชายอีก 3-4 คนให้ไปมีเพศสัมพันธ์
8. โตและนิดแต่งงานกันมาสองปี ทั้งสองคนช่วยกันทำงานเพื่อหางานเตรียมไว้สำหรับมีการลูก เวลาที่โตกลับบ้านดึกๆ และนิดหลับไปแล้ว โตมักปลุกนิดให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย หลายครั้งที่นิดบอก โตว่าเหนื่อยมาก และไม่มีอารมณ์ แต่โตไม่สนใจและยังคงมีเพศสัมพันธ์
9. ชาดิอายุ 17 ปี ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับใครเลย และเพื่อนๆมักล้อเลียนชาดิในเรื่องนี้ บางครั้งก็พูดว่าชาดิคงเป็นกะเทย ไม่ใช่ผู้ชาย คินหนึ่งๆ เพื่อนๆชวนชาดิไปเที่ยวรถ และแนะนำให้ชาดิ รู้จักผู้หญิงคนหนึ่ง และคะยันคะยอให้ชาดิพาสาวไปมีอะไรกันที่บ้านเพื่อนคนหนึ่ง ชาดิไม่ได้สนใจผู้หญิงคนนั้น แต่เพื่อนๆพยายามหว่านล้อมและขู่ถ้าไม่มีก็ไม่แน่จริง สุดท้ายชาดิไม่อาจปฏิเสธได้ และมีเพศสัมพันธ์กับสาวคนนั้น

10. หลังจากคบกันมาได้ หกเดือน อ้มรู้สึกว่ก้องไม่ค่อยมีเวลาเหมือนก่อน เมื่อถามก็แสดงอาการโมโห อ้มจึงเริ่มคิดเรื่องขอเลิก แต่ก้องมักพูดเสมอๆ ว่า อ้มจะเลิกกับเขา และไปมีแฟนใหม่ เขาจะนำคลิปภาพถ่ายของอ้อมกับเขา ไปลงเว็บและส่งต่อให้เพื่อนๆ
11. พนักงานสอบสวนชายแสดงความคิดเห็นต่อกรณีข่มขืนรายล่าสุดว่า หากฝ่ายหญิงไม่แต่งตัวไปขนาดนั้น ก็ขนาดคงไม่เกิดกรณีแบบนี้
12. บอยเล่าเรื่องนี้การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับเพื่อนร่วมโรงเรียนให้เบงค์ ซึ่งเป็นเพื่อนรักกันมากฟัง โดยกำชับเบงค์ว่าอย่าไปเล่าให้ใครฟังอีก
13. นักข่าวแอบมาถ่ายภาพ โศขีตี้ที่มาเดินๆตามทีต่างๆ และนำไปผลิตเป็นสื่อบทสารรายการโทรทัศน์
14. ต้นมีเพศสรีระเป็นชายแต่จิตใจอยากเป็นหญิง ต้นมักจะถูกเพื่อผู้ชายแก๊งรุมกอดหอม หรือใช้คอเป็นประจำ บางครั้งก็แอบปิ่นดูตอนต้นเข้าห้องน้ำ
15. น้ำตาล โมโหที่ชวนหนุ่มมีอะไรกันแล้วถูกปฏิเสธ แม้จะพยายามทำท่ายนุ่่มว่าเป็นผู้ชายจริงหรือเปล่า เมื่อหนุ่มยืนย่นที่จะไม่มีอะไรด้วยน้ำตาลจึงเอาเรื่องไปเล่าให้เพื่อนๆฟังและบอกว่าหนุ่มเกย์
16. มีการนำเสนอข่าวเด็ก ผู้หญิงที่ถูกละเมิดทางเพศโดยการคลุมหน้าหรือปิดหน้าคาดไว้